

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук професора, професора
кафедри обліку і оподаткування,

Білоцерківського національного аграрного університету

Свиноуса Івана Вікторовича

на дисертаційну роботу Болтовської Людмили Леонідівни на тему:
«Організаційно-економічні засади управління динамічними процесами
м'ясопродуктового підкомплексу» на здобуття наукового ступеня
доктора філософії галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки за
спеціальністю 051 – економіка.

Ступінь актуальності обраної теми дослідження. Дисертаційна
робота є закінченим науковим дослідженням та присвячена вирішенню
питань розвитку м'ясопродуктового підкомплексу в Україні.

У дисертаційній роботі виконано такі завдання:

1. визначено економічний зміст основних категорій у дослідженні
м'ясопродуктового підкомплексу та його місце в структурі
агропромислового комплексу;
2. проаналізовано зарубіжний досвід розвитку м'ясопродуктового
підкомплексу;
3. виокремлено проблеми м'ясопродуктового підкомплексу України та
фактори впливу на динамічні процеси у даній галузі;
4. охарактеризовано сучасні тенденції розвитку підприємств
м'ясопродуктового підкомплексу;
5. проаналізовано ефективність підприємств м'ясопродуктового
підкомплексу;
6. здійснено оцінку державного регулювання функціонування
підприємств м'ясопродуктового підкомплексу;
7. визначено напрями удосконалення управління розвитком
м'ясопродуктового підкомплексу України шляхом покращення інтеграційних
зв'язків;
8. виділено напрями удосконалення інституційного забезпечення
управління розвитком м'ясопродуктового підкомплексу;
9. запропонувати перспективну модель м'ясопродуктового
підкомплексу з урахуванням екологічної складової виробництва.

Наукова новизна полягає в розробці організаційно-економічних засад
управління динамічними процесами у м'ясопродуктовому підкомплексі.
Найбільш значні наукові результати дисертаційного дослідження, що автор
вносить на захист, такі:

удосконалено:

- економічну сутність категорій «м'ясопродуктовий підкомплекс»
та «управління динамічними процесами», що передбачає врахування
економічних інтересів всіх галузей і країни в цілому, тому процес управління
динамічними процесами вимагає активної регулюючої функції держави в
контексті сталого розвитку тваринництва;

- методичні підходи дослідження та аналізу динамічних процесів у м'ясопродуктовому підкомплексі з урахуванням пріоритетів розвитку взаємопов'язаних галузей та ефективної діяльності підприємств на основі політики стимулювання попиту на конкурентоспроможну продукцію на внутрішньому і зовнішньому ринках;

- модель розвитку національного м'ясопродуктового підкомплексу з використанням методу аналізу середовища функціонування підприємств з виробництва з урахуванням екологічної складової виробництва м'яса птиці, що сприятиме виявленню більш перспективних позицій в забезпеченні нарощення експортного потенціалу даного виду продукції та сприяння безпеці навколишнього середовища.

набули подальшого розвитку:

- визначення складових м'ясопродуктового підкомплексу в цілому в контексті розвитку підприємств галузі АПК, що забезпечують продовольчу безпеку та економічне зростання країни в цілому;

- виокремлення факторів впливу на управління динамічними процесами галузей м'ясопродуктового підкомплексу, що сприяє вдосконаленню напрямків розвитку м'ясопродуктового підкомплексу;

- оцінка стану і тенденцій розвитку м'ясопродуктового підкомплексу в Україні виходячи із концептуальних підходів щодо необхідності розвитку галузі тваринництва;

- оцінка впливу результативних (обсяг експорту м'яса птиці) та факторних (обсяг виробництва м'яса птиці, загальний обсяг капітальних інвестицій) показників шляхом використання методів множинного кореляційно-регресійного аналізу для виявлення тісноти зв'язку, які визначили якість та значущість створених моделей і встановили закономірності функціонування і тенденцій розвитку ринку продукції м'ясопродуктового підкомплексу;

- напрями покращення інтеграційних зв'язків функціонування м'ясопродуктового підкомплексу на основі використання вертикальної інтеграції, що сприятиме узгодженню економічних інтересів учасників та в цілому зростанню обсягів виробництва, вдосколенню якості продукції тваринництва та продовольчій і екологічній безпеці загалом.

Обґрунтованість та вірогідність наукових результатів забезпечується коректністю постановки завдань, застосуванням математичних, експертних та статистичних методів дослідження.

Значення результатів для науки та практики.

На основі досліджень автором обґрунтовано методичні підходи до формування організаційно-економічних засад управління динамічними процесами м'ясопродуктового підкомплексу, визначено економічний зміст основних категорій у дослідженні м'ясопродуктового підкомплексу та його місце в структурі агропромислового комплексу, проаналізовано зарубіжний досвід розвитку галузі, охарактеризовано сучасні проблеми діяльності та побудовано перспективну модель розвитку національного м'ясопродуктового підкомплексу.

В роботі узагальнено теоретичні підходи до сутності поняття «м'ясопродуктовий підкомплекс», обґрунтовано його місце в структурі агропромислового комплексу. Визначено основні відмінності в підходах науковців щодо визначення даної категорії, сформульовано базис понятійно-категоріального апарату в дослідженні динаміки розвитку м'ясопродуктового підкомплексу та фактори, що впливають на динамічні процеси в галузі.

Концептуалізовано показники організаційно-економічних факторів впливу на розвиток галузі, серед яких соціальні, економічні, екологічні, інституційно-правові. Проаналізовано сучасний стан розвитку м'ясопродуктового підкомплексу в умовах нестабільності з метою виявлення проблем для забезпечення підвищення якості життя населення України.

Визначено, що м'ясопродуктовий підкомплекс характеризується суттєвою залежністю від зовнішніх чинників, зокрема від імпорту, митних вимог, міжнародних стандартів, безпечності та якості продукції. В умовах інтеграційних процесів та глобалізації неможливо абстрагуватися від дії позадержавних чинників, однак, насамперед у формуванні стратегії розвитку м'ясної галузі та збалансування відносин на м'ясному ринку має бути нарощування внутрішнього потенціалу під впливом дії інноваційно-інвестиційного механізму.

На сьогоднішній день в складі м'ясопродуктового підкомплексу як України, так і більшості провідних країн світу провідне місце займають такі галузі як скотарство, свинарство та птахівництво. Тваринництво окрім того, що є ваговою ланкою для економіки в контексті забезпечення продовольчої безпеки, однак займатися нею складно через низку проблем, якими є недостатня державна підтримка, відсутність інновацій, що відрізняє світовий досвід функціонування м'ясопродуктового підкомплексу.

Встановлено, що подальший розвиток м'ясопродуктового підкомплексу вимагає використання прогресивних інноваційних розробок та покращення інвестиційного забезпечення, як стратегічні орієнтири до вдосконалення управління динамічними процесами в даній галузі. На основі цього автором здійснено розробку перспективних напрямів підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу м'ясопродуктового підкомплексу.

Дисертантом запропонована модель розвитку національного м'ясопродуктового підкомплексу з урахуванням діяльності підприємств з найвищим рівнем ефективності виробництва (птахівництво) на основі залучення інвестицій в розрахунку на обсяг виробництва та можливостей нарощування експортного потенціалу даної продукції.

Підтвердженням практичної цінності отриманих результатів дослідження є те, що результати дисертаційного дослідження прийняті до використання у роботі ТОВ «БІЗНЕС АГРО ІМПЕРІЯ» (довідка №52 від 20.05.2021р), МХП «Зернопродукт» (довідка №232 від 17.06.2021р.) Основні наукові результати за темою дисертації використовуються також у навчальному процесі Вінницького національного аграрного університету при викладанні окремих частин навчальної дисципліни «Організація зовнішньої

торгівлі» у Вінницькому національному аграрному університеті (довідка № 01.1-60-1547 від 02.10.2020 р.)

Публікація основних результатів роботи, їх апробація

Всього за темою дисертаційної роботи “Організаційно-економічні засади управління динамічними процесами м’ясопродуктового підкомплексу” опубліковано у 7 опублікованих працях загальним обсягом 5,16 умовн. друк. арк. (власний доробок автора 3,85 умовн. друк. арк.).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

В цілому дисертація написана з дотриманням існуючих вимог, має цілісну, логічно побудовану структуру і є завершеним науковим дослідженням. Проте, не всі положення дисертації є беззаперечними і тому можна висловити окремі зауваження та дискусійні положення:

1. Розглядаючи методичні основи функціонування суб’єктів м’ясопродуктового підкомплексу дисертанту необхідно було б приділити більшою уваги інституціональному забезпеченні його функціонування, зокрема в сфері цінового регулювання.

2. В другому розділі автор справедливо наголошує на проблемі "ножиць цін", що в кінцевому результаті призвели до збитковості виробництва деяких видів продукції тваринництва в господарствах корпоративного сектору аграрної економіки. В зв’язку з цим дисертанту необхідно було б більш детально звернути увагу на регулюванні цієї проблеми.

3. Ми підтримуємо думку щодо значно вищої ефективності висококонцентрованих сільськогосподарських підприємств, які є складовими вертикально інтегрованих структур. Проте, на нашу думку подібні явища призводять до монополізації певного сегменту ринку продукції тваринництва. В зв’язку з цим дисертанту необхідно було б більш детально звернути увагу на впровадження заходів державного впливу, щодо недопущення подібного явища.

4. Дисертант справедливо наголошує що одним із напрямків підвищення ефективності функціонування агропродовольчих ланцюгів в м’ясопродуктовому підкомплексі це розвиток кооперативних (інтеграційних) зв’язків. В зв’язку з цим автору необхідно було б більш детально звернути увагу на роль держави і місцевих органів самоврядування щодо стимулювання цього процесу.

5. Автор справедливо наголошує на низькій ефективності існуючих програм державної підтримки тваринництва. Ми підтримуємо запропоновані пропозиції автора, щодо стимулювання розвитку тваринництва сільськогосподарськими підприємствами. Проте, на нашу думку автору необхідно більш детально звернути увагу на проблему підтримки концентрації сільськогосподарських тварин у високотоварних особистих селянських господарствах та малих сільськогосподарських підприємств на рівні об’єднаних територіальних громад.

Загальний висновок. Дисертаційна робота на тему: «Організаційно-економічні засади управління динамічними процесами м'ясопродуктового підкомплексу» має достатньо високий теоретичний, методичний та практичний рівень, послідовне та логічне представлення матеріалу, необхідну повноту розкриття виконаних розробок.

Дослідження є особистою авторською роботою, цілісною і завершеною згідно з поставленою метою та визначеними задачами. В опублікованих працях з достатньою повнотою відображено зміст і основні результати дослідження. Зміст рецензованого дослідження свідчить, що дисертаційна робота може бути допущена до розгляду на засіданні міжкафедрального семінару після усунення недоліків або надання обґрунтованих пояснень авторських позицій стосовно критичних зауважень як така, що відповідає вимогам пп. 9, 10, 11, 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 167 «Про проведення експерименту з присудження доктора філософії».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Білоцерківського національного аграрного
університету

І.В. Свиноус

«Підпис затверджую»
Начальник ВК БНАУ

Д.В. Ромасишин